

La Ponència 3 del 13è Congrés de Convergència titulada “Catalunya a Europa i al món”, que estableix que s’ha de celebrar un Congrés extraordinari per a determinar la posició del partit en relació al Tractat Constitucional Europeu, fa ja una certa valoració del Tractat. Afirmar que, d’una banda, significa un avenç innegable en la construcció europea considerada en si mateixa. Es parla, en aquest sentit, de dimensió històrica. Tot seguit es precisa, però, que malgrat aquest avenç no dóna plena satisfacció a moltes de les aspiracions del nacionalisme català, molt especialment pel que fa al reconeixement de la llengua catalana, així com en general a la identitat del país en tant que nació europea. Pels militants de CDC, l’essència del debat, de fet, està ja situat en aquest dilema entre la nostra profunda convicció europeista i la constatació que es passa per alt el fet nacional de Catalunya.

Per si aquest dilema no fos prou difícil de dilucidar, el debat es complica amb consideracions relacionades amb la conjuntura política. L’objectiu d’aquest document és, així, situar el tema en el seu punt just per tal que el CEN de Convergència pugui posicionar-se. Acudim, doncs, al text del tractat per a extreure’n allò essencial tant pel que fa a la construcció europea en general, com al tema més particular relacionat amb el reconeixement de Catalunya. I allò que veiem en el Tractat ho valorem contrastant-ho amb els valors que s’afirmen a la Ponència “Catalunya a Europa i al Món”.

Més enllà del contingut del Tractat, hi ha bon nombre d’arguments a favor i en contra per raons estratègiques i de conjuntura política. En aquest sentit, s’han dit i s’han escrit moltes coses des que el passat mes de juliol vàrem acordar fer un Congrés extraordinari. Caldrà que desmuntem certs arguments i els alliberem de la intoxicació amb que alguns els han embolcallat.

Aquests arguments més estratègics queden fora de l’abast d’aquest document. Val la pena de dir, però, que no és cert, tal i com s’ha insinuat en algun moment, que els que estan a favor del sí són més europeistes que no pas nacionalistes i els que estan a favor del no són més nacionalistes que

europèistes. Es pot votar a favor del Tractat, des d'un profund sentiment nacionalista, si es considera que fent avançar Europa, Catalunya finalment n'ha d'obtenir uns rèdits. I es pot votar contra el Tractat, des de la més gran convicció europea, pensant que aquest és un text insuficient. Hi ha arguments importants a favor del sí, però també a favor del no.

Aquests fulls pretenen, en tot cas, aïllar els arguments per tal de valorar-los en la seva justa mesura.

D'àmbit general

1.- A favor: Aprovat per vint-i-cinc caps d'estat de la Unió Europea, suposa una passa en la construcció política d'Europa, que Convergència Democràtica de Catalunya, el catalanisme polític i molt bona part de la ciutadania de Catalunya sempre ha anhelat. Amb el Tractat, la Unió reforça la seva legitimitat democràtica, es fa més transparent de cara als ciutadans, simplifica els seus procediments i la seva estructura institucional, i assegura un funcionament més eficaç. El Tractat atorga personalitat jurídica a la Unió i, en conseqüència, també en aquest sentit s'amplia la seva dimensió política.

2.- A favor: Com a tractat significa un avenç en la construcció política europea després dels tractats de Roma, l'Acta Única Europea de Luxemburg, Maastricht, Amsterdam, i Niça.

En contra: De fet, estem, però, davant d'un tractat i no pas d'una constitució pròpiament dita. Quan se l'anomena Constitució se li dona una magnitud més gran que la que realment té. Si en lloc de considerar-lo una Constitució s'hagués deixat clar que es tractava d'un nou tractat que, després del de Niça, ens duia a una Europa més forta, molts malentesos s'haurien evitat. Presentar, però, el tractat com una constitució dels Estats Units d'Europa genera frustració.

3.- En contra: Al preàmbul ja queda clar que estem davant d'una Europa dels Estats, posant de manifest que és un tractat-constitució fet pels estats per a regular-se entre si i no una constitució, concebuda globalment, que els

ciutadans europeus en el seu conjunt -i en tant que poder constituent- elaborin per a ser ben governats. La Constitució neix, s'afirma, de la voluntat dels ciutadans i dels Estats de construir un futur i uns objectius comuns. De la seva lectura es pot deduir, però, un pes molt relatiu dels ciutadans, enfront d'un gran pes dels Estats com a elements vigilants i controladors de la Unió.

4.- A favor: La UE guanya en legitimitat democràtica. Es reforcen els poders del Parlament Europeu, no només en l'àmbit pressupostari, sinó en el conjunt de tota la legislació, convertint la codecisió Consell-Parlament en la regla habitual, alhora que es redueix la unanimitat a l'excepció a la regla (això sí, encara en temes molt importants). Es reforça la transparència de les decisions del Consell de Ministres de la UE, separant per primer cop la seva actuació com a legislador, que serà oberta i pública, de la seva actuació com a òrgan executiu. Es bo, en qualsevol cas, que la UE reforci els òrgans genuïnament europeus, la Comissió i el Parlament, enfront del Consell de Ministres que no deixa de ser la representació dels estats.

5.- A favor: S'incrementa de forma molt important la protecció dels drets fonamentals dins de la UE. Es dóna valor jurídic vinculant a la Carta de drets fonamentals aprovada a Niça, es permet l'adhesió de la UE al Conveni de drets Humans del Consell d'Europa (i per tant la jurisdicció del Tribunal d'Estrasburg), i s'obre la possibilitat del recurs directe de particulars al Tribunal de Justícia de la UE.

6.- A favor: S'amplien les competències comunitàries i amb aquestes el poder de codecisió del Parlament Europeu. Es progressa, especialment, en les àrees de llibertat, seguretat i justícia.

7.- A favor: En matèria de Justícia i Interior s'amplien les possibilitats d'acció de la Unió en temes com ara la immigració, la cooperació policial i judicial, l'harmonització de les garanties jurídiques, el dret civil i mercantil. Són temes que, a la pràctica, tindran un impacte directe en els ciutadans.

8.- A favor: S'avança substancialment en el diàleg social a nivell europeu, com ja han reconegut els sindicats. Es reconeixen drets de caràcter social que en alguns estats no tenien un tractament clar. S'introdueix la cohesió social com a eix de tota política. I, en termes generals, no s'impedeix seguir reforçant el caràcter social de totes les polítiques de la UE, ni el caràcter de servei públic dels serveis d'interès general

En contra: En temes socials, el Tractat estableix més un paper de coordinació i de suport, que no pas el disseny d'una veritable política social europea. Destaca la poca importància d'aquests aspectes respecte als econòmics.

9.- A favor: Pel que fa al contingut cultural es torna a establir més un paper de coordinació i de suport, que no pas una veritable política cultural europea. La Unió només té per objectiu fomentar la cooperació entre els Estats i, si es necessari, recolzar i complementar l'acció d'aquests en l'àmbit cultural. Això resulta positiu quan es té, com és el nostre cas, un plantejament en el que es considera que s'han de respectar les competències exclusives de la Generalitat en cultura.

En contra: En l'apartat cultural, res no es determina respecte a la protecció de la diversitat interna dels Estats.

10.- A favor / En contra: Els Estats conserven el dret de vet en polítiques cabdals com la fiscalitat, el medi ambient, les relacions socials, i altres.

11.- A favor: La UE guanya en capacitat d'influència al món. No només crea la figura del ministre d'Afers estrangers, al qual es dota de nous poders i de control sobre el pressupost de la Comissió en aquesta matèria. També es crea un servei exterior i es reforça de manera substancial les possibilitats de la Política exterior i de seguretat, per bé que el text no especifica quins objectius determinaran aquesta política exterior comuna. A nivell econòmic s'estableix la figura de *Mister-Euro*, figura que, talment com un ministre d'economia europeu, ha de representar la Unió davant d'instàncies com el Banc Mundial, el Fons Monetari Internacional o el G-7.

12.- En contra: No s'atribueix a la Unió la capacitat de fixar per ella mateixa el seu nivell d'ingressos i despeses públiques. Aquest nivell segueix essent determinat pels estats-membres.

Relacionats amb el reconeixement nacional de Catalunya

13.- En contra: La llengua catalana no és considerada llengua oficial, ni de treball.

A favor: La responsabilitat d'aquest tema recau en la legislació espanyola i en la voluntat del govern espanyol. Si la Constitució espanyola considerés el català llengua oficial estatal és indubtable que hauria afavorit la seva inclusió en el Tractat Constitucional. D'altra banda, es pot demanar al Consell de la Unió Europea la incorporació del català en el règim lingüístic de la Unió Europea (Reglament 1/1958), el que pot suposar el reconeixement de la seva oficialitat, és a dir: a.- la publicació en català de tots els documents europeus, amb el que aquests textos es converteixen en legalment vàlids i b.- la possibilitat de tots els ciutadans de dirigir-se en català a les institucions europees i ser atesos amb aquest mateix idioma. D'aquest reconeixement en derivaria també la possibilitat que el català fos llengua d'ús parlamentari.

14.- En contra: El Tractat Constitucional deixa completament de banda (val a dir que per iniciativa del PP), la referència als "pobles"; una referència, val a dir-ho, que inicialment hi era i que estava també en els preàmbuls de tots els tractats anteriors. No tenen cap paper, doncs, els pobles i les nacions que conformen la valuosa i gran diversitat europea. Aquests, així, no els queda més participació a nivell europeu que la que es determini en el si de l'Estat que formen part.

15.- En contra: Destaca la greu manca de participació, a nivell de l'Estat espanyol, de les nacions europees com Catalunya, en el procés d'elaboració del Tractat. A Catalunya ho vàrem suplir amb una iniciativa pròpia, que no va fer cap altre Comunitat Autònoma, com fou la Convenció Catalana per al debat sobre el futur d'Europa. Aquest dèficit no ha estat exclusiu de l'Estat espanyol,

la manca de participació en el procés d'elaboració del Tractat ha estat general en el conjunt de nacions sense Estat o regions constitucionals.

16.- A favor: El Tractat ens atorga, com a nació, una sèrie de drets, en l'incorporar a la Carta dels drets fonamentals el reconeixement a la diversitat de cultures i llengües. D'aquesta manera, s'obre la porta, encara que de manera indirecta, a Catalunya per a poder-se adreçar al Tribunal de Justícia de Luxemburg. S'afirma que la Unió respectarà la seva diversitat lingüística i cultural i vetllarà per la seva conservació i el desenvolupament del patrimoni cultural europeu.

En contra: No s'estableix en què consisteix aquest respecte, ni com es vetlla per la diversitat. Les garanties de respecte s'han de continuar cercant dins de cada estat.

17.- En contra: No només hi ha una manca de reconeixement de les nacions sense Estat, sinó també de les regions amb competències legislatives pròpies en els mecanismes de decisió de la Unió.

A favor: Les regions amb competències legislatives apareixen expressament mencionades a efectes de consulta en el procés d'elaboració de les normes per la Comissió.

18.- A favor: Es reconeix el paper del Comitè de les Regions, instituint les regions com a nivell institucional de la UE i garantint l'aplicació del principi de subsidiarietat.

En contra: El Comitè de les Regions es considera només un òrgan consultiu. La seva composició es determinada pel Consell i no pel Parlament, veritable òrgan de representació de la ciutadania europea. El Parlament, el Consell o Comissió poden fixar un termini d'un mes per la presentació de qualsevol dictamen, si no s'ha rebut en el termini, se'n pot prescindir, element aquest darrer que evidentment qüestiona la utilitat del Comitè i la voluntat de seguir les seves indicacions. La política regional del tractat constitucional és, d'altra banda, poc significativa des d'un punt de vista de pes polític, tot perpetuant el ja de per si desvirtuat paper del Comitè de regions com a òrgan vinculant. Pel que fa a la

definició de l'ambigu terme de regió europea només se'n parla a l'article IV-441 fent referència a les Unions Regionals entre Bèlgica, Luxemburg, i els Països Baixos, és a dir, en cap cas no correspon al concepte reconegut pel nacionalisme català, sinó més aviat a espais geogràfics i administratius determinats.

19.- A favor: Tot el que es diu en matèria de subsidiarietat, i en matèria de consulta als Parlaments dels Estats, pot reforçar el paper del Govern i del Parlament de Catalunya en assumptes europeus, si així es desenvolupa en la normativa que haurà d'aprovar el Parlament espanyol al respecte.

20.- En contra: No s'assoleixen les principals aspiracions del nacionalisme català que s'han plantejat en relació al reconeixement de Catalunya a Europa: oficialitat del català, presència en el Consell de Ministres, en aquelles matèries d'especial interès o en les que tenim les competències, capacitat d'adreçar-se directament al Tribunal de Justícia de la Unió Europea i circumscripció electoral europea pròpia per a Catalunya.

A favor: Aquests greus inconvenients ho són més per la inacció o manca de voluntat del Govern espanyol que no pas per voluntat de cap instància europea.